

Nr 78.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande; given Stockholms slott den 26 januari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 januari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

Statsmakterna hava under de senaste åren vidtagit extra ordinära åtgärder, utöver gällande tullskydd, till stödjande av sockerbetsodlingen. Under åren 1930 och 1931 hade dessa stödåtgärder formen av direkt subvention. Genom sockerfabriksaktiebolagens förmedling utbetalades under vissa villkor ur för ändamålet å riksstaten uppförda extra förslagsanslag tillägg till det betpris, som utgick enligt ett mellan bolagen och betodlarna för femårsperioden 1927—1931 ingånget betodlingskontrakt. År 1932 övergavs emellertid denna direkta subvention, och man övergick i enlighet med av riksdagen fattat beslut (prop. nr 76; bevilln.-utsk. betänkande nr 10; R. skr. nr 46) till en annan form för stödåtgärder åt sockerbetsodlingen. I huvudsak innebar denna nya ordning, att de båda socker-

fabriksaktiebolagen, svenska sockerfabriksaktiebolaget och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag, för tiden 23 februari 1932—28 februari 1933 tillförsäkrats ensamrätt till införsel av socker mot det att bolagen enligt närmare bestämmelser i kontrakt den 22 februari 1932 med staten förbundit sig att vid inköp av betor och försäljning av socker tillämpa vissa närmare angivna priser och bestämmelser.

Efter Kungl. Maj:ts förslag har 1933 års riksdag (prop. nr 75; bevilln.-utsk. betänkande nr 6; R. skr. nr 53) beslutat, att den genom 1932 års riksdagsbeslut antagna formen för stödåtgärder åt sockerbetsodlingen även skulle komma till tillämpning under tiden 1 mars 1933—28 februari 1934.

*Av statsmakterna 1933 beslutade åtgärder till sockerbetsodlingens stöd-
jande.*

1933 års stödåtgärder innebära i huvudsak följande. Giltigheten av förordningen den 22 februari 1932 (nr 30) angående reglering av införsel av socker, vilken förordning trädde i kraft den 23 februari 1932 och skulle gälla till och med den 28 februari 1933, har utsträckts till och med den 28 februari 1934 (Sv. förf. saml. nr 50/1933). Enligt förordningen nr 30/1932 får socker (tulltaxenummer 119 och 120) icke till riket införas av annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt. Detta stadgande har dock icke avseende å transitering, uppläggning å tullager och under visst villkor provianteringsfrilager, egentlig gränstrafik samt viss tullfri införsel. Den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter införselrätt, äger att lämna annan tillstånd till införsel av vara, som avses i förordningen. Vara, som på grund av bestämmelserna i förordningen icke får införas, må, därest densamma icke är att enligt lagen om straff för olovlig varuinförsel anse såsom olovligen införd, åter utföras under de villkor och i den ordning, som tullstadgan föreskriver.

Med de båda sockerfabriksaktiebolagen hava träffats nya kontrakt. Det nya kontraktet med svenska sockerfabriksaktiebolaget, vilket undertecknats den 21 februari 1933, är av följande lydelse:

»Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan svenska sockerfabriksaktiebolaget, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 7 § omnämnda tid, att annan än bolaget och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omnämnda vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att inbjuda till teckning av kontrakt angående sockerbetsodling under år 1933 i enlighet med mellan bolaget och Skånes betodlares centralförening överenskomna grunder samt under iakttagande tillika, att grundpriset för 100 kilogram sockerbeter med 16 procent sockerhalt icke må understiga 2 kronor 25 öre. Denna bolagets förbindelse medför icke förpliktelse för bolaget att motaga teckning av högre sockerbetsareal än sammanlagt 38.000 hektar.

3 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

4 §.

Svenska sockerfabriksaktiebolagets priskurantpris å krossmelis (K 5) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å K 5 åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å K 5 bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris än 30 öre per kilogram ej behöver av bolaget för sagda sockersort tillämpas med rätt likväl för bolaget att under tiden 1 mars—31 maj 1933 tillämpa ett lägsta pris av 31 öre per kilogram krossmelis.

5 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 4 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dylikt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

6 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatser

å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass, samt att sådana åtgärder under nämnda tid icke vidtagas beträffande användning av melass vid tillverkning av brännvin, varigenom bolagets möjligheter att vinna avsättning för melass väsentligen inskränkas.

7 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1933 till och med den 28 februari 1934.»

Kontraktet mellan staten och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag, vilket undertecknats den 22 februari 1933, är av i allt väsentligt samma innehåll, som det nu återgivna.

Genom de nya kontrakten har det garanterade minimipriset å krossmelis, som i 1932 års kontrakt var 31 öre per kilogram, sänkts till 30 öre från och med den 1 juni 1933. Även det garanterade minimipriset å sockerbetor har sänkts, nämligen från 2 kronor 30 öre till 2 kronor 25 öre per deciton sextonprocentiga betor.

Båda bolagen hava förklarat, att bestämmelsen i 6 § rörande melassanvändning finge så tolkas, att åtgärder till viss begränsning av brännvinstillverkningen i samband med pressjästberedningen kunde av statsmakterna vidtagas.

I avseende å betarbetarlönerna framhöll jag i fjolårets proposition i hudsak följande. Betpriset hade så bestämts, att det kunde begäras, att de odlare, som använde lejd arbetskraft för betskötseln och betupptagningen under år 1933, icke komme att tillämpa försämrade lönevillkor för detta arbete. Under erinran, att Skånes betodlares centralförening våren 1932 bringat gällande avtal om ackordslönerna vid betskötseln till samtliga föreningsmedlemmars kännedom och uppmanat dem att följa avtalet, förutsatte jag vidare, att från betodlareföreningens sida även under år 1933 komme att göras vad göras kunde för att bringa avtalet till vidaste kännedom och tillämpning. Med hänsyn härtill syntes kunna förutsättas, att lägre lön ej i Skåne betalades än som motsvarade avtalet, varför juridiskt bindande förpliktelse i detta avseende syntes kunna undvaras i betodlingskontrakten. Men fråga om införande av dylik bestämmelse uppkomme givetvis, därest förutsättningen för bestämmelsens undvarande i kontrakten till äventyrs icke ginge i uppfyllelse och statens fortsatta medverkan till betodlingens uppehållande komme under övervägande. Beträffande betskötarlönerna i de utanför Skåne belägna distrikten fann jag det vara önskvärt, att lönerna höjdes. Då emellertid här icke föreläge något kollektivavtal och arbetets besvärlighet m. m. vore något växlande inom de skilda distrikten, vore det svårt att finna en för varje distrikt lämplig måttstock. I allt fall förutsatte jag, att inom de utanför Skåne belägna betodlingsdistrikten ej under år 1933 tillämpades lägre löner för skötseln och upptagningen av sockerbetor än år 1932.

Rörande detaljhandelspriset yttrade jag i propositionen, att det förväntades, att sockerfabriksaktiebolagen under den nya avtalstiden liksom un-

der den tidigare måtte söka att i den mån så vore möjligt förverkliga av 1932 års riksdag uttalat önskemål om en utjämning av detaljhandelsmarginalen å socker, varjämte jag i anslutning till ett av 1932 års riksdag gjort uttalande erinrade därom, att det tillika förväntades, att bolagen under avtalstiden medgäve envar, som tidigare importerat socker, inköpsrätt hos bolagen på i motsvarande fall sedvanliga villkor.

I övrigt må i avseende å innebörden av 1932 års statliga stödåtgärder hänvisas till propositionen 75/1933.

Genom brev den 24 februari 1933 till generaltullstyrelsen angående åtgärder till sockerbetsodlingens stödjande (Sv. förf. saml. nr 51) tillkännagav Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t genom nämnda kontrakt å de två sockerfabriksaktiebolagen överlätit sådan införselrätt, som omförmäles i förordningen nr 30/1932, och förordnades tillika genom nämnda brev, att vad i Kungl. Maj:ts instruktion för statens sockernämnd den 22 februari 1932 (nr 32) förmäldes om de äldre kontrakten med bolagen skulle i tillämpliga delar gälla de nya kontrakten.

Jag övergår nu att lämna följande uppgifter om utfallet av 1933 års sockerreglering.

Sockerbetsodlingen 1933.

I enlighet med de, på sätt förut angivits, bestämda villkoren för 1933 års betodling ingicks under förliden vår odlingskontrakt mellan sockerfabriksaktiebolagen och betodlarna. Den på grund härav erhållna betarealen utgjorde beträffande den till svenska sockerfabriksaktiebolaget hörande odlingen 46,106 hektar och beträffande det mellansvenska bolagets odling 4,466 hektar eller tillhopa 50,572 hektar. Till jämförelse må meddelas, att rikets sockerbetsareal under de fem åren 1928—1932 uppgått till respektive 42,760, 27,409, 36,718, 35,107 och 40,650 hektar. Fjölårets betareal översteg alltså med ungefär 25 procent den under 1932 odlade arealen.

Fjölårets betskörd per hektar blev särskilt för södra Sverige synnerligen hög. Medan en normal avkastning i södra Sverige plägar uppskattas till 278 deciton per hektar, steg hektarskörden 1933 till 372 deciton för den till svenska sockerfabriksaktiebolaget hörande odlingen. Motsvarande siffror för 1931, ett för betodlingen dåligt skördeår, samt för 1932, ett exceptionellt gott år, voro 254 och 386 deciton. 1933 års totala betskörd har blivit rekordartad och utgör 1,715,000 ton för det större bolaget och 123,000 ton för det mindre bolaget eller sammanlagt 1,838,000 ton. Totala betskörden uppgick 1930 till 1,209,778 ton, 1931 till allenast 872,043 ton och 1932 till 1,547,814 ton.

Sockerhalten i betorna var under 1933 i medeltal 18.15 procent för det större bolagets del, d. v. s. högre än den som normal ansedda sockerhalten av 17.3 procent.

Den av fjölårets osedvanligt höga betskörd erhållna råsockermängden uppskattas till i runt tal 305,000 ton, vilken myckenhet vid nuvarande soc-

kerkonsumtion med ungefär 40,000 ton torde överstiga landets sockerbehov under ett konsumtionsår.

Betpriset har, tack vare den statliga stödanordningen, utgjort 2 kronor 25 öre per deciton sextonprocentiga betor. Till sagda pris kommer tillägg för högre sockerhalt än 16 procent, utgörande för svenska sockerfabriksaktiebolagets vidkommande i genomsnitt 30.23 öre. I följande sammanställning meddelas uppgifter om betpriset under de senaste sex åren beträffande svenska sockerfabriksaktiebolagets odling.

Kampanjår	Betpris i öre per deciton		
	grundpris	tillägg för sockerhalt	summa
1927/1928	281.66	6.46	288.12
1928/1929	244.23	7.41	251.64
1929/1930	211.61	16.89	228.50
1930/1931	245.00	12.21	267.21
1931/1932	209.57	21.88	231.45
1932/1933	230.00	14.66	244.66
1933/1934	225.00	30.23	255.23

Sockerpriset samt sockerbolagens försäljning av raffinad.

Enligt kontrakten mellan staten och sockerfabriksaktiebolagen har bolagens priskurantpris å ett kilogram krossmelis under tiden 1 mars—31 maj 1933 utgjort 31 öre; och sänktes priset den 1 juni 1933 till 30 öre. Med begivande av statens sockernämnd hava bolagens krossmelispris på grund av prisrörelsen å världsmarknaden utgjort under tiden 8 juni—8 september 1933 31 öre, under tiden 9—19 september 1933 32 öre, under tiden 20 september—22 november 1933 31 öre samt under tiden 23 november 1933—23 januari 1934 30 öre per kilogram, vilket är det enligt avtalen bestämda lägsta priset. Från och med den 24 januari 1934 har krossmelispriset utgjort 31 öre per kilogram. Under förutsättning att sist nämnda pris bliver bestående till avtalstidens utgång den 28 februari 1934, komma bolagens noteringar å krossmelis att i genomsnitt under avtalsåret utgöra 30.841 öre per kilogram, vilket med 0.25 öre torde överstiga det pris å sagda sockersort, som torde hava gällt vid fri prisbildning. Skillnaden beror allenast därpå, att krossmelispriset vid fri prisbildning torde under tiden 1 mars—31 maj 1933 sannolikt hava varit 30 öre, medan bolagen enligt kontrakten med staten för sagda första del av avtalstiden ägt tillämpa ett lägsta pris av 31 öre. Från och med den 1 juni 1933 hava de av bolagen tillämpade sockerpriserna följt det prisläge, som beräknas hava gällt vid fri prisbildning.

Sockerfabriksaktiebolagens försäljningar av raffinerat socker hava under året undergått viss stegring, såsom framgår av följande uppgifter om de båda bolagens tillhopatagna expedition av raffinerat socker:

1929/1930	214,203 ton.
1930/1931	213,801 »
1931/1932	224,594 »
1932/1933	c:a 233,000 » .

Löneförhållandena inom sockerbetsodlingen under 1933.

Liksom för 1932 har för 1933 gällt ett mellan svenska lantarbetsgivarnas centralförening och skånska lantmännens arbetsgivareförening, å ena sidan, samt, å andra sidan, svenska lantarbetareförbundet och dess skåne-distrikt ingånget kollektivavtal rörande sommarskötsel och upptagning av sockerbeter m. m. Ifrågavarande kollektivavtal, vilket är av parterna undertecknat den 18 mars 1933, är av i allt väsentligt samma innebörd som 1932 års avtal samt innehåller liksom det senare, utöver vissa fixa priser för sommarskötseln olika arbetsmoment och för upptagningen, särskilda bestämmelser om tillägg för vid gallringen ansatt plantantal (kvalitetsersättning) och om kvantitetstillägg vid upptagningen. I övrigt må angående kollektivavtalets bestämmelser omnämnas följande.

För sommarskötseln är fixerat ett grundpris (34 öre för gallringen, 20.4 öre för första hackningen och 12.7 öre för varje av arbetsgivaren påfordrad annan hackning, allt per 100 sträckfamnar), till vilket tillägg kan utgå och från vilket avdrag kan göras med hänsyn till det plantantal, som gallringsarbetet givit till resultat. Tillägget utgår med 1 krona per 6,400 sträckfamnar för varje 1,000-tal plantor utöver 38,000 stycken upp till 46,000 plantor. Avdrag sker per 6,400 sträckfamnar och varje 1,000-tal plantor, dels för plantantal understigande 38,000 stycken med 1 krona för vardera av de tre första tusentalen och därefter med 2 kronor per tusental, dels för plantantal överstigande 46,000 stycken med 1 krona per 1,000-tal. — För upptagning av sockerbeter utgår ersättning per 400 sträckfamnar med 3 kronor 75 öre under oktober och 4 kronor 25 öre under november, dock att totalersättningen om arbetaren fullgjort upptagningen utgör 4 kronor, vartill kommer ett s. k. kvantitetstillägg av 6 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar, varmed skörden å egendomen överstiger 280 deciton betor per hektar. — I avtalet, i fråga om sommarskötseln, angivna 6,400 sträckfamnar motsvara vid ett radavstånd om 45 centimeter ett tunnland. Sistnämnda ytenhet motsvaras, då fråga är om upptagningen, av 16 enheter (rutor) om 400 sträckfamnar. Med utgångspunkt härifrån ernås vid tillämpning av kollektivavtalets ackordspriser ungefärligen följande arbetsförtjänster. Därest sommarskötseln omfattat fyra arbetsmoment, giver ackordet per 6,400 sträckfamnar (= 1 tunnland) 51 kronor. Förekommer ej den tredje hackningen, blir ackordet för sommarskötseln 43 kronor per tunnland. Upptagningen skulle vid ett medelpris av 4 kronor per 400 sträckfamnar betalas med 64 kronor per 6,400 sträckfamnar. Inalles borde alltså erhållas en arbetsförtjänst av 115 kronor per tunnland. Denna arbetsförtjänst kan dock, som nämnts, ökas dels genom att gallringen utföres så att önskat plantantal erhålles, dels om skörden ökas, vilket ju 1933 varit fallet.

För belysning av frågan om kollektivavtalets verkningar har jag införskaffat yttranden från svenska lantarbetsgivarnas centralförening, Skånes betodlars centralförening och svenska lantarbetareförbundet.

Svenska lantarbetsgivarnas centralförening har i yttrande den 10 januari 1934 anfört i huvudsak följande. Föreningen kunde liksom i fjol vitsorda, att bestämmelserna om både kvalitetsbetalning och kvantitetstillägg verksamt stimulerat arbetarnas intresse för arbetet och varit till belåtenhet för både dessa och jordbrukarna. — Gallringen av betorna hade utförts så, att arbetarna å gårdar, där plantorna räknats, utöver det fixa priset genomsnittligt erhållit ett tillägg per 6,400 sträckfamnar (praktiskt sett = ett tunnland) om 5 à 6 kronor. 1933 års rika skörd hade medfört, att för upptagningen utgått ett avsevärt tillskott utöver det fixa priset. Detta tillskott torde i genomsnitt kunna angivas till 8.25 à 10 kronor per tunnland. — Några tvister om tillämpningen av avtalet hade under året ej förekommit. Det för lösandet av tvister rörande kollektivavtalets tillämpning avtalsenligt tillsatta förtroendeskottet hade icke i något fall behövt ingripa. — Om avtalets tillämpning hos arbetsgivare, stående utanför föreningens organisation, kunde ej göras annat mera bestämt uttalande, än att det vore påtagligt, att kvantitetstillägg i många fall ej utgivits hos dessa, även om skördemängden, därest avtalet följts, skulle föranlett sådant tillägg. Detta hade, med hänsyn till önskvärdheten av likformighet, åstadkommit visst missnöje både hos de organiserade arbetsgivarna, vilka till följd av bundenheten av avtalet måst påtaga sig en utgift, vartill de oorganiserade arbetsgivarna ej haft någon motsvarighet, och hos de senare, vilka ansett, att organisationen genom sitt avtal föranlett, att arbetet blivit dyrare än de förmenat vara behövt. — Som slutomdöme kunde sägas, att avtalet varit till nytta för sockerbetsodlingen och för av denna närmast intresserade parter.

Skånes betodlars centralförening har i yttrande den 11 januari 1934 anfört följande: Från centralföreningens sekretariat utsändes i mars 1933 ett antal tryckta exemplar av förberörda kollektivavtal till samtliga centralföreningens lokalföreningar med anhållan om bekantgörande av avtalets innebörd i fråga om sockerbetssskötseln. I föreningens tidskrift »Skånsk Jordbrukstidskrift» infördes den 31 mars 1933 å sid. 199—200 avtalet i sin helhet. Enär det förspordes, att kvantitetstillägget vid upptagningen missuppfattats på en del håll, infördes under kampanjen en artikel i Skånska Dagbladet med detaljerade exempel på uträkningen av detta tillägg. Under december och januari 1934 hade ett hundratal förfrågningar från såväl arbetare som odlare besvarats från föreningens sekretariat. — Nyligen hade styrelsen anmodat samtliga lokalföreningars sekreterare att skyndsammast inkomma med så uttömmande utredning i ärendet som tiden medgäve. Av de inkomna svaren inhämtades, att odlare, tillhörande arbetsgivareföreningen, i detalj följt avtalsbestämmelserna. Av övriga odlare syntes ett större antal än under fjolåret övergått till att följa avtalet även i fråga om tilläggs- och avdragsbestämmelserna. Särskilda avtal i ett flertal olika former hade dock förekommit, sannolikt beroende på att tilläggs- och avdragsbestämmelserna under sommaren verkat avskräckande ej minst på arbetareparten. Exempel finnes, där man redan vid arbetets början överenskommit om en höjning av grundpriset till 125 kronor per tunnland och slopat alla tilläggsbestämmelser. Andra hade kompenserat eventuellt berättigade tillägg med skjutsar, fria resor, jordkörslor eller naturaförmåner av det ena

eller andra slaget. En kategori syntes hava höjt priset för upptagningen till 4 kronor 50 öre kronor per ruta för att undvika trassel vid kvantitetsberäkningen etc., etc. — Så vitt kunnat utrönas, hade arbetarna erhållit betalning för sitt arbete, så fort detta varit utfört, med respektive grundpris. Tillägget på sommaren, om sådant förekommit, hade utbetalts efter sista hackningen. Kvantitetstillägget hade eftersänts till arbetarna, så fort hektarskörderesultatet kunnat fastställas. Från en del håll hade framhållits, att överenskommelse träffats, att tillägget skulle utbetalas, så fort odlarna erhålle sin hos sockerbolaget innestående slutlikvid. — Till sist kunde meddelas, att i en hel del fall till centralföreningen anmälts, att betskötarna, sedan skörderesultatet blev bekant, trots ingångna avtal efter andra grunder utöver grundpriset 115 kronor, rest krav på kvantitetstillägg. Överenskommelse hade i samtliga dessa fall genom föreningens sekreterares medling kunnat åstadkommas på så sätt, att redan erhållna förmåner värderats, och avdrag därmed skett på det uträknade kvantitetstillägget. Odlarna hade emellertid därvid uttalat, att de för framtiden ej tänkte medgiva några särbestämmelser utöver kollektivavtalet. — Av vad som sålunda rapporterats och på annat sätt erfarits kunde som slutomdöme framhållas, att kollektivavtalet 1933 syntes hava omfattats med betydligt större intresse från båda parter än föregående år, även av dem, som ej vore anslutna till respektive arbetare- eller arbetsgivareorganisationer, samt att i stort sett betalats, utom ett grundpris av minst 115 kronor per tunnland, kvantitetstillägg eller däremot svarande andra förmåner.

Svenska lantarbetareförbundet har i skrivelse den 22 januari 1934 meddelat, att förbundet sökt inskaffa uppgifter från omkring 60 av sina avdelningar i Skånedistriktet. Då svar erhållits från allenast 31 avdelningar, vore uppgifterna mindre tillförlitliga. Av erhållna uppgifter, i den mån de varit så fullständiga att de kunnat användas, hade uppgjorts ett sammandrag, varav framginge följande:

Sommarskötseln av socker- och foderbetor. Odlingsarealen hade utgjort 6,113 hektar. 221 arbetsgivare hade tillämpat avtalet; 90 hade betalat lägre lön än avtalet föreskreve. Antalet hektar, varför betalats tillägg till grundpriset, hade utgjort 1,511, och hade tillägget i genomsnitt per hektar uppgått till 5 kronor 47 öre. Avdrag hade gjorts för 319 hektar med ett genomsnittligt avdrag per hektar av 4 kronor 62 öre. Svårighetstillägg hade utgått för 51 hektar. Av odlingsarealen i fråga, 6,113 hektar, hade 2,595 hektar skötts av på gårdarna bosatta arbetare och återstoden, 3,518 hektar, av tillresande säsongarbetare.

Upptagning av sockerbetor. Grundpriset enligt avtalet hade betalats av 265 arbetsgivare, under det 46 hade betalat lägre lön än avtalet stipulerade. Kvantitetstillägg hade betalats för 1,904 hektar, därvid tillägget i genomsnitt utgjort 16 kronor 40 öre per hektar. Av en areal av 5,651 hektar hade upptagningen på 2,115 hektar verkställts av gårdarnas egna arbetare och på 3,536 hektar av säsongarbetare.

Framhållas må, att *Malnöhuss länsmåbrukareförbund* i skrivelse den 6 januari 1934 vädjat till mig, att de mindre jordbruken, som ej odlade mer än 3 hektar sockerbetor, sluppe arealreducering beträffande 1934 års sockerbetsodling.

Läget å den internationella sockermarknaden.

New-Yorknoteringen å råsocker har under det gångna året varit föremål för starka växlingar. Efter att i början av februari 1933 varit nere i 0.65 cent för skålpund steg sålunda noteringen under inflytande av dollarns sänkta guldvärde samt osäkerheten av Förenta Staternas valutapolitik, vilket föranledde en omfattande spekulation, oavbrutet under månaderna februari—maj och utgjorde vid ingången av juni månad nära 1.60 cent. På denna nivå förblev noteringen fram till mitten av september, varefter ett prisfall inträdde, som varade till årets slut. En viss återhämtning har sedan dess ägt rum, och noteringen utgör för närvarande cirka 1.40 cent för skålpund eller 11.8 öre för kilogram. Även priset å konsumtionssocker i den internationella handeln har under året växlat men har dock på det hela taget visat en fast tendens. Noteringen f. o. b. Hamburg å tjeckoslovakiskt »Feinkorn», vilken under normala förhållanden är prisbestämmande jämväl å den svenska marknaden, uppgick sålunda vid innevarande års ingång till cirka 15 öre för kilogram mot 13.5 öre vid näst föregående årsskifte.

Produktionen under tillverkningsåret 1 september 1932—31 augusti 1933 utvisade en minskning av cirka 8 procent i jämförelse med nästföregående år. Då konsumtionen under senaste året torde överstigit produktionen med inemot 500,000 ton, har en motsvarande minskning av de synliga lagren skett. De tidigare hysta förhoppningarna, att produktionsunderskottet skulle närma sig 2,000,000 ton, hava sålunda ej infriats. Sockerkonsumtionen har starkt beskurits under trycket av den fortsatta ekonomiska krisen med därav föranledd ökad arbetslöshet.

Hur utvecklingen kommer att gestalta sig under 1934 är givetvis svårt att redan nu bedöma. Det statistiska läget å den europeiska sockermarknaden uppgives emellertid vara tillfredsställande, trots att en ökning i sockerproduktionen därstädes med cirka 350,000 ton lär vara att emotse. Årets produktion jämte ingående lager anses nämligen tämligen väl motsvara konsumtionen. Ett visst osäkerhetsmoment erbjuder dock alltjämt läget i Sovjetunionen. Javas produktion 1933/1934 beräknas bliva ungefär 800,000 ton mindre än under föregående år. I Förenta Staterna och dess besittningar väntas däremot en ökning av omkring 500,000 ton. Läget å den internationella sockermarknaden influeras emellertid för närvarande alldeles särskilt av de ovissa förhållandena å Kuba. Man saknar kännedom om verkningarna av de skador, som under de politiska oroligheterna därstädes förra hösten tillfogats sockerrörsfälten och sockerfabrikerna. Ej heller har man sig något närmare bekant om den produktionspolitik, som Kuba kommer att föra. Landets synliga förråd av socker beräknas för närvarande till cirka 1,500,000 ton. Sockerproduktionen under förra året var emellertid begränsad till 2,000,000 ton. En intensiv propaganda lär dock pågå för att produktionen i fortsättningen ej skall begränsas. Av

allt att döma torde likväl någon nämnvärd ökning av fjolarskvantiteten ej komma till stånd under innevarande skördeår. Sammanfattningsvis synes man sålunda kunna säga, att produktionen innevarande tillverkningsår sannolikt blir av ungefär samma omfattning som under senaste året. Hur konsumtionen kommer att utvecklas är däremot synnerligen oviss.

Såvitt av tillgängliga uppgifter kan bedömas, är utvecklingen av läget *Departements-*
chefen.
 å den internationella sockermarknaden fortfarande oviss. Sockerpriset å världsmarknaden är visserligen något högre i år än vid motsvarande tid i fjol. Prisförhållandena äro emellertid icke sådana, att utan fortsatt ingripande från statens sida en med hänsyn till arbetstillgången önskvärd sockerbetsodling kan påräknas. Då de omständigheter, som under de senaste åren föranlett statsmakterna att medverka till sockerbetsodlingens uppehållande, följaktligen alltjämt äro för handen, förordar jag vidtagande av åtgärder i enahanda syfte i avseende å 1934 års betskörd. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, hava konsumenternas uppoffringar för sockerregleringen under det gångna året inskränkt sig till den blygsamma summan av högst 600,000 kronor. Att priset å socker över huvud taget legat över den nivå, som skulle inställt sig, om regleringen ej förefunnits, beror helt därpå, att under nästföregående år såsom en övergång stadgades ett minimipris av 31 öre per kilogram krossmelis för månaderna mars till och med maj. Beträffande den form, varunder statens medverkan bör lämnas, finner jag mig — i anslutning till de av mig härom i fjol anförda synpunkter — böra tillstyrka en förlängning av det nu tillämpade systemet med reglering av sockerimporten jämte avtal med sockerfabriksaktiebolagen om betpris och sockerpris. För bestämmelsernas utformning och vad härmed sammanhänger har jag bedrivit förhandlingar med svenska sockerfabriksaktiebolaget, mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag, styrelsen för Skånes betodlares centralförening samt ombud för betodlareföreningarna i Blekinge, Halland, Östergötland, på Gotland och på Öland.

Beträffande betpriset framhöll jag i fjol, att det med hänsyn till angelägenheten av att lönerna för betskötsel och betupptagning icke sänktes vore skäligt, att betpriset ej sattes lägre än 2 kronor 25 öre per 100 kilogram sextonprocentiga betor. I anslutning härtill och i betraktande av de förhållanden, varunder jordbruket nu arbetar, förordar jag bibehållande av sagda pris såsom garanterat minimipris för betor av årets skörd. Betodlarnas representanter hava funnit priset acceptabelt. Vad angår betodlingsvillkoren i övrigt har mellan svenska sockerfabriksaktiebolaget och Skånes betodlares centralförening träffats direkt uppgörelse, innebärande i huvudsak samma villkor som de för 1932 och 1933 års odlingar tillämpade.

Medan svenska sockerfabriksaktiebolaget enligt gällande kontrakt med staten haft rätt att begränsa teckningsarealen till 38,000 hektar — något som bolaget dock ej begagnat sig av — har bolaget medgivit, att berörda arealsiffrå finge beträffande 1934 års betodling ändras till 40,000 hektar.

Vid eventuell reducering av tecknad areal 1934 har bolaget, utan erinran från betodlarrepresentanternas sida, uppgivit sig ämnat tillämpa i huvudsak följande grunder och synpunkter.

Först och främst komme bolaget naturligtvis icke att företaga någon minskning av de arealer, som för varje odlingsenhet pläгат återkomma år efter år och som således så att säga representerade den fasta odlingsstocken. — Nya odlingar komme i princip icke att mottagas, såvitt icke för något särskilt fall alldeles särskilda omständigheter skulle tala därför. — Reduceringen borde tydligen i första hand ske på jordar, som icke lämpade sig för betodling och visat sig lämna påfallande dåliga resultat. — Viss hänsyn finge tydligen också tagas till odlingens avstånd från fabriken, då fraktkostnaden spelade en mycket betydande roll. — Slutligen måste bolaget vid arealreduceringen taga hänsyn till vederbörande fabriks behov av betor. — Att snävt binda arealreduceringen vid viss eller vissa principer vore emellertid icke gärna möjligt, eller väl ens önskvärt. Men det vore tydligt, att bolagets ledning vid handhavandet av denna fråga komme att förfara med all nödig varsamhet.

Då betpriset och betodlingsvillkoren i övrigt bestämts på sätt av det anförda framgår, har det synts mig vara synnerligen angeläget, att de odlare, som använda lejd arbetskraft för betornas skötsel eller upptagning, under året tillämpa skäligen lönevillkor för detta arbete. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen åtog sig styrelsen för Skånes betodlares centralförening vid de inför mig förra året förda förhandlingarna att bringa gällande kollektivavtal om betarbetarlönerna till sina medlemmars kännedom och uppmana dem, som ej tillhörde lantarbetsgivareföreningen, att följa avtalets bestämmelser. Trots att centralföreningen, så vitt jag kunnat finna, fullt ut infriat sitt åtagande samt nedlagt ett intresserat arbete för lönefrågans ordnande, hava emellertid här och var — enligt uppgift huvudsakligen utanför centralföreningens organisation — förekommit sådana fall av underbetalning till betarbetare, att ett uppreparande härav icke bör få förekomma jämsides med att odlaren ifråga tillgodogör sig statens prisgaranti. Jag har därför funnit det villkoret böra uppställas för erhållande 1934 av det garanterade betpriset av 2 kronor 25 öre per deciton, att varje odlare vid tecknandet eller övertagandet av betodlingskontrakt avlämnar en särskild, till statens sockernämnd ställd förbindelse angående betarbetarlönerna. Enligt denna bör det givetvis först och främst stå odlaren fritt att tillämpa gällande kollektivavtal om hithörande arbete, och detta vare sig han är direkt ansluten till avtalet eller blott frivilligt tillämpar samma lönevillkor, som de i kollektivavtalet intagna. I annat fall bör odlaren enligt förbindelsen åtaga sig att för lejd arbetskraft vid betornas skötsel eller upptagning ej betala lägre ersättning än vissa bestämda ackord. Såsom skäligen minimiackord per tunnland torde för Skåne böra fastställas: för sommarskötseln, därest den omfattar gallring och tre hackningar, 51 kronor och, om den tredje hackningen bortfaller, 43 kronor; samt för upptagningen 64 kronor. Nu angivna ackord motsvara de i förenämnda av-

tal upptagna grundpriserna. Då betarbetarlönerna i Östergötland och Västergötland hittills i regel väsentligen överensstämt med de i det skånska kollektivavtalet angivna, böra nyssangivna minimiackord avse även odlare i sagda båda landskap. Beträffande sådana odlare utanför Skåne, som leverera betor till råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge, torde såsom minimiackord böra fastställas: för sommarskötseln, därest den omfattar gallring och tre hackningar, 48 kronor och, om den tredje hackningen bortfaller, 41 kronor; samt för upptagningen 59 kronor. För betodlare, som avsätta betor till Roma eller Mörbylånga råsockerfabriker, torde motsvarande belopp böra bestämmas till respektive 49, 41 och 56 kronor. De sålunda för sockerbetsodlingen i Halland och Blekinge samt på Öland och Gotland angivna minimiackorden ansluta sig i stort sett till de i dessa trakter hittills tillämpade lönerna. Rörande förbindelsens närmare utformning ber jag att få hänvisa till den vid detta protokoll fogade bilagan Aa (§§ 1 och 3). Givet är, att fall kunna förekomma, som ej uttryckligen regleras genom förbindelsens bestämmelser. Sålunda kommer det säkerligen understundom att inträffa, att vissa arbetsmoment av sommarskötseln fördelas å olika arbetare, att upptagningen endast avser del av tunnland eller att själva lösgörandet av betorna sker genom betodlarens direkta försorg etc. I dylika fall bör ackordsbeloppet uppenbarligen kunna få enligt skäligen grunder jämkas efter de förhanden varande särskilda omständigheterna. — Vid mina överläggningar i ämnet med representanter för olika betodlarföreningar hava dessa förklarat sig ej hava erinran mot anordningen ifråga. Jämväl sockerfabriksaktiebolagen hava åtagit sig vad på dem må ankomma för förbindelsernas erhållande och förvarande för sockernämndens räkning.

I nyssberörda förbindelse har (under § 2) intagits ett ytterligare åtagande från betodlare, som önskar erhålla det garanterade minimipriset å betor. Sålunda skulle betodlaren tillförbindas att till täckande av vissa kostnader till statens sockernämnd erlægga en avgift, utgående för alla odlare med lika av Kungl. Maj:t fastställt belopp, högst 2 kronor 50 öre per uppmätt hektar av odlarens betodling 1934. De genom avgifterna erhållna medlen, vilka genom sockerfabriksaktiebolagens försorg skulle innehållas å odlarnas betlikvider och redovisas till nämnden, äro avsedda att enligt närmare bestämmande av Kungl. Maj:t användas för täckande av dels hälften av kostnaderna för sockernämnden — den andra hälften avses att bestridas av det större och det mindre sockerfabriksaktiebolaget i proportionen 83:17 — dels ock vissa kostnader, som betodlingen i gemen kan hava gagn av. I förstnämnda avscende har det förefallit mig rimligt, att förvaltningskostnaderna för sockerregleringen, i likhet med vad som skett i fråga om mjölk- och köttregleringarna, gäldas av intressenterna själva. Kostnaderna för sockernämnden hava för den gångna tiden uppgått till sammanlagt ungefär 5,000 kronor och torde även i fortsättningen komma att bliva ganska låga, trots det sannolikt något ökade arbete som må upp-

stå till följd av förberörda förbindelser om arbetarlönerna m. m. Vad här-
efter angår frågan om avgiftsmedel för vissa kostnader, som betodlingen
i gemen kan hava gagn av, har vid förhandlingarna inför mig av styrel-
sen för Skånes betodlares centralförening med styrka framförts önske-
målet att genom en avgift från alla betodlare inom det geografiska om-
rådet för centralföreningens verksamhet erhålla bidrag till kostnaderna
för föreningens kontroll vid betleveranserna. Därvid har åberopats, att
ifrågavarande kontroll komme samtliga dylika odlare till godo. Vad an-
går betodlarna inom de fabriksdistrikt, som ej beröras av Skånes betodla-
res centralförenings verksamhet, synas mig inflytande avgiftsmedel, i den
mån de ej enligt pro-rata-parte-regeln tagas i anspråk till täckande av
kostnaderna för sockernämnden, böra användas för att inom respektive
fabriksdistrikt främja något gemensamt intresse för betodlarna därstädes,
såsom kontroll vid betleveranser, försöksverksamhet på sockerbetodlingens
område eller dylikt. Svenska sockerfabriksaktiebolaget har för sin med-
verkan uppställt det villkoret, att avgiften skall få karaktär av rent stat-
lig avgift att erläggas med lika belopp och i samma ordning av rikets
samtliga betodlare.

I avseende å sockerpriset böra nu gällande bestämmelser i kontrakten
mellan staten och sockerfabriksaktiebolagen tillämpas även under den
nya avtalstiden, med den skillnaden dock, att det bolagen garanterade mi-
nimipriset å ett kilogram krossmelis, som utgjort 31 öre under tiden 1
mars—31 maj 1933 och 30 öre under tiden 1 april 1933—28 februari 1934, fast-
ställles till allenast 30 öre för hela perioden 1 mars 1934—28 februari 1935.
Vartdera bolaget har på mitt yrkande biträtt denna ändring ävensom bort-
tagande av stadgandet att bolagets åtagande enligt kontraktet med staten
gäller under förutsättning, att sådana åtgärder under avtalstiden icke vid-
tagas beträffande användning av melass vid tillverkning av brännvin, var-
igenom bolagets möjligheter att vinna avsättning för melass väsentligen
inskränkas. Bortfallandet av sistnämnda villkor, något som ur statens
synpunkt är av betydelse för ett ordnande av frågan om sprittillverknin-
gen, innebär helt naturligt vissa uppoffringar från bolagens sida.

I enlighet med vad jag i det föregående angivit har, efter slutförda
förhandlingar med sockerfabriksaktiebolagen, upprättats förslag till för-
nyade kontrakt i ämnet, vilka torde såsom *bilagor* få fogas till detta
protokoll. Förutom de ändringar, som framgå av det anförda, hava kon-
trakten ändrats allenast däri, att i 7 §, på sockerfabriksaktiebolagens
hemställan, utsagts, att bolagens åtagande enligt kontrakten förutsätta
— icke endast, som nu, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas be-
träffande gällande tullsatser å raffinerat eller oraffinerat socker eller å
melass — utan även att accis under sagda tid ej införas å socker. Bo-
lagen hava förbundit sig att, under förutsättning att kontraktsförsla-
gen av statsmakterna oförändrat godkännas, sluta avtal med staten i
enlighet med förslagen.

Jag förutsätter, att vad vid frågans behandling av statsmakterna i föl uttalades rörande sockerimportörers inköpsrätt hos sockerfabriksaktiebolagen samt rörande utjämning av detaljhandelsmarginalen skall hava avseende jämväl å den nya avtalstiden.

För giltighet av de ifrågasatta kontrakten mellan staten och sockerfabriksaktiebolagen erfordras riksdagens samtycke. Den föreslagna anordningen förutsätter riksdagens beslut, att för tiden från och med den 1 mars 1934 till och med den 28 februari 1935 rätt att till riket införa socker icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt. Meddelande av erforderliga närmare föreskrifter torde ankomma på Kungl. Maj:t. Därvid torde givetvis iakttagas, att importen lämnas fri beträffande de i 1 § andra och tredje styckena av kontrakten avsedda fall samt beträffande i sagda paragrafs fjärde stycke avsedda fall regleras på där angivet sätt.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att för tiden från och med den 1 mars 1934 till och med den 28 februari 1935 rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120) med av Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för upprätthållande av nu angivna ensamrätt;

dels ock godkänna de såsom bilagor A och B till detta protokoll fogade förslagen till kontrakt mellan svenska staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget samt mellan svenska staten och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.

Bilaga A.

Förslag

till

Kontrakt

mellan svenska staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget.

Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan svenska sockerfabriksaktiebolaget, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 8 § omnämnda tid att annan än bolaget och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omnämnda vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att inbjuda till teckning av kontrakt angående sockerbetsodling under år 1934 i enlighet med mellan bolaget och Skånes betodlares centralförening överenskomna grunder samt under iakttagande tillika, att grundpriset för 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt icke må, med undantag som följer av bestämmelserna i 3 § andra stycket, understiga 2 kronor 25 öre. Denna bolagets förbindelse medför icke förpliktelse för bolaget att mottaga teckning av högre sockerbetsareal än sammanlagt 40,000 hektar.

3 §.

Bolaget åtager sig att bestrida 41.5 procent av kostnaderna för den i 6 § omnämnda nämnden.

Vidare förbinder sig bolaget att ej låta någon betodlare ingå eller övertaga betodlingskontrakt för 1934, innehållande bestämmelse om det i 2 § angivna minimipriset av 2 kronor 25 öre, med mindre betodlaren avlämnar en vederbörligen underskriven förbindelse, enligt bilagda for-

mulär¹, angående betarbetarlönerna 1934 och bestridande av vissa kostnader. Samtliga sådana underskrivna förbindelser skola av bolaget, på anfordran, överlämnas till den i 6 § omnämnda nämnden.

Vad betodlare enligt § 2 i förberörda förbindelse är skyldig betala skall bolaget innehålla å den odlaren tillkommande betlikviden. Sålunda innehållna belopp har bolaget att, på anfordran, redovisa till nämnden.

4 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

5 §.

Svenska sockerfabriksaktiebolagets priskurantpris å krossmelis (K 5) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å K 5 åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å K 5 bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris än 30 öre per kilogram ej behöver av bolaget för sagda sockersort tillämpas.

6 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 5 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dylikt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

7 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatter å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass ävensom att ej under nämnda tid införes accis å socker.

8 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1934 till och med den 28 februari 1935.

¹ Se bilaga Aa.

Förbindelse
till
statens sockernämnd
angående betarbetarlönerna 1934 och bestridande av vissa på
statens sockernämnd ankommande kostnader.

§ 1.

Undertecknad, här nedan kallad betodlaren, förbinder sig gent emot statens sockernämnd att vid användning under 1934 av lejd arbetskraft för sockerbeters skötsel eller upptagning — där ej gällande kollektivavtal om dylikt arbete är tillämpligt eller betarbetaren eljest av betodlaren erhåller ersättning enligt de i kollektivavtalet stadgade bestämmelser — iakttaga följande:

(Se noten
här nedan).¹

1. För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (gallring och tre hackningar), betalas ett ackord av minst 51 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 64 kronor per tunnland. — *Helackordet* skall alltså vara minst 115 kronor per tunnland. — Omfattar sommarskötseln blott tre arbetsmoment (d. v. s. *bortfaller den tredje hackningen*), minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 8 kronor per tunnland.

¹ I följande fall må § 1 mom. 1 i stället hava nedan angivna lydelse, nämligen beträffande

betodlare *utanför Skåne*, som tecknar betodlingskontrakt med *råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge*:

»För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (gallring och tre hackningar), betalas ett ackord av minst 48 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 59 kronor per tunnland. — *Helackordet* skall alltså vara minst 107 kronor per tunnland. — Omfattar sommarskötseln blott tre arbetsmoment (d. v. s. *bortfaller den tredje hackningen*), minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 7 kronor per tunnland.»

betodlare, som tecknar betodlingskontrakt med *Roma råsockerfabrik* eller med *Mörbylånga råsockerfabrik*:

»För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (gallring och tre hackningar), betalas ett ackord av minst 49 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 56 kronor per tunnland. — *Helackordet* skall alltså vara minst 105 kronor per tunnland. — Omfattar sommarskötseln blott tre arbetsmoment (d. v. s. *bortfaller den tredje hackningen*), minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 8 kronor per tunnland.»

2. Erhåller betarbetaren icke ersättning enligt bestämmelserna i mom. 1, är betodlaren pliktig att, där han ej inom viss av statens sockernämnd förelagd tid styrker sig hava till betarbetaren betalat vad som felas, efter anmodan av nämnden, utgiva ett belopp, motsvarande den felande ersättningen jämte 5 procent årlig ränta därå, att av nämnden disponeras enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter.

§ 2.

Tillika förbinder sig betodlaren att till täckande av kostnader, som statens sockernämnd har att bestrida, till nämnden erlægga en avgift av intill 2 kronor 50 öre för varje uppmätt hektar av odlarens sockerbetsodling 1934. Avgiften, vilkens närmare belopp fastställs av Kungl. Maj:t, må på nämndens begäran innehållas å betodlaren tillkommande betlikvid. För del av hektar reduceras avgiften i proportion till arealen.

§ 3.

Twister om tolkningen och tillämpningen av denna förbindelse -- däri inbegripet avgörande, huruvida och i vad mån ersättningsskyldighet enligt § 1 mom. 2 föreligger -- skola avgöras enligt gällande lag om skiljemän, med iakttagande att skiljemännen skola vara tre, varav en utses av styrelsen för Skånes betodlares centralförening och en av styrelsen för svenska lantarbetarförbundet samt den tredje (ordföranden) av Kungl. Maj:t.

Förslag
till
Kontrakt
mellan svenska staten och mellersta Sveriges sockerfabriks-
aktiebolag.

Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 8 § omnämnda tid, att annan än bolaget och svenska sockerfabriksaktiebolaget ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omnämnd vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att i kontrakt angående sockerbetsodling under år 1934 i avseende å beräkningen av betpriset intaga bland annat följande bestämmelser.

Till grund för beräkningen av betpriset lägges medelpriset å 1 kilogram krossmelis (K 5) enligt svenska sockerfabriksaktiebolagets priskurant vid försäljning till engrossister under tiden från och med den 1 mars 1934 till och med den 28 februari 1935, sedan därifrån dragits den i noteringen ingående grossistrabatten 4 procent. Det sålunda framräknade effektiva krossmelispriset utgör grundtalet för betprisberäkningen. För 100 kilogram sockerbeter med 16 procent sockerhalt utgör priset 7 gånger ovan nämnda grundtal (= grundpriset); dock att sagda grundpris icke må, med undantag som följer av bestämmelserna i 3 § andra stycket, understiga 2 kronor 25 öre.

För varje $\frac{1}{10}$ procent ökning eller minskning i medelsockerhalten röuer betpriset ett tillägg eller avdrag av $\frac{1}{160}$ av grundpriset.

Dessutom åtager sig bolaget även beträffande 1934 års sockerbetsodling att lämna särskilt fraktbidrag till betodlarna enligt samma grunder som för 1931.

3 §.

Bolaget åtager sig att bestrida 8,5 procent av kostnaderna för den i 6 § omnämnda nämnden.

Vidare förbinder sig bolaget att ej låta någon betodlare ingå eller övertaga betodlingskontrakt för 1934, innehållande bestämmelse om det i 2 § angivna minimipriset av 2 kronor 25 öre, med mindre betodlaren avlämnar en vederbörligen underskriven förbindelse, enligt bilagda formulär¹, angående betarbetarlönerna 1934 och bestridande av vissa kostnader. Samtliga sådana underskrivna förbindelser skola av bolaget, på anfordran, överlämnas till den i 6 § omnämnda nämnden.

Vad betodlare enligt § 2 i förberörda förbindelse är skyldig betala skall bolaget innehålla å den odlaren tillkommande betlikviden. Sålunda innehållna belopp har bolaget att, på anfordran, redovisa till nämnden.

4 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

5 §.

Mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolags priskurantpris å krossmelis (KM) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å KM åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å KM bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris än 30 öre per kilogram ej behöver av bolaget för sagda sockersort tillämpas.

6 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 5 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dylikt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

7 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatter å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass ävensom att ej under nämnda tid införes accis å socker.

8 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1934 till och med den 28 februari 1935.

¹ Se bilaga Aa.